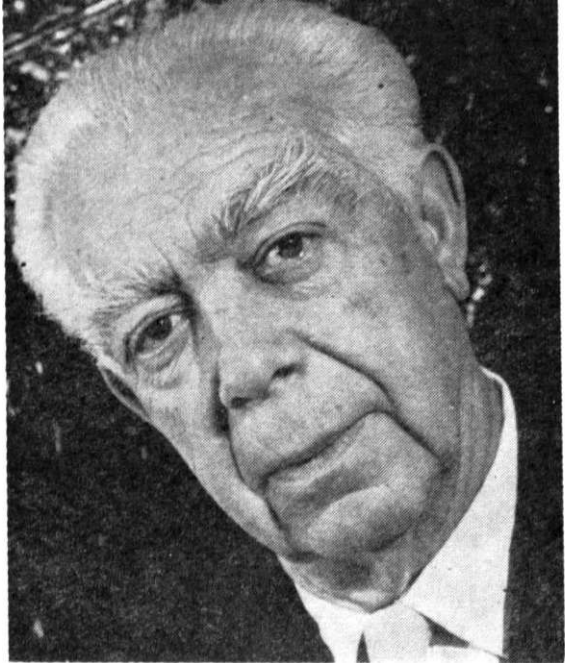

MIRCEA

ȘTEFĂNESCU

UN FEL

DE BILANȚ

La capătul a 25 de ani de activitate dramaturgică republicană — timp în care au apărut numele citorva zeci de autori de teatru — e interesant să ne dăm seama, din capul locului, de unele deosebiri care ar fi între dramaturgii dinainte de 23 August 1944 și cei de după această dată istorică.

O comparație care marchează în chip diferit profesionismul dramaturgilor din aceste două epoci se referă chiar la felul în care au făcut primii pași pe drumul acestei arte.

Mulți din generațiile trecute am cunoscut acea fază de tatonări false, când nu căutam inspirația în propria noastră experiență de viață sau a colectivității, ci în sugestiile unor construcții găsite în depozitul reminiscențelor literare și spectaculare. Nu o dată am ascultat confesiunile cite unui coleg de breaslă, care declara că primele sale încercări de teatru n-aveau absolut nici o legătură nici cu viața, nici cu mediul lui social. Se scria, în prima tinerete, și din acea nesocotință a vârstei, care nedându-și seama de valoarea de autenticitate a momentelor trăite, le desconsidera ca „neinteresante“ (adică lipsite de originalitate) și se rătăcea în căutarea unor „subiecte“ care puiă la urmă se dovedeau artificiale și, în plus, compuse după „rețete“ șablon. Asta nu înseamnă că, după anii de debut, acei dramaturgi din trecut nu și-au înțeles menirea; și-au înțeles-o chiar foarte bine, fiindcă altfel nu se ajungea la acea înflorire a dramaturgiei naționale dintre cele două războaie mondiale.

Tinerii scriitori de astăzi, strunți să înțeleagă mai bine care este valoarea actualității în artă, pornesc mai direct în carieră, se iau de la început la trîntă cu viața, o îmbrățișează sau o resping cu hotărîre, n-o muștră cu degetul blîndeții paterne, ci cu parul voinicului și fac ca dramaturgia zilelor pe care le trăim să cîștige mult în sinceritate, în expresia neșlefuită, în decapitarea ipocriziei. Că se sare uneori peste cal, că loviturile de bardă vin ades prea minjite de noroiul trivialității, asta e adevărat — dar fizionomia generală a dramaturgiei ultimului sfert de veac e satisfăcătoare și bogată în promisiuni de viitor.

E de remarcant că azi, nu există criză de subiecte pentru dramaturgi. Azi, reportajul și-a căpătat adevărata lui menire de a trezi atenția tuturor asupra variatelor ramuri de activitate, ce grăbesc etapele de progrese ale țării; și reportajul își semnalează prezența în multe dintre piesele tinerilor autori, oferind reale surse de inspirație. Autorii au astăzi posibilitatea inaugurată în primii ani după 23 August — să plece în documentări, să vadă tot ce se realizează în zeci de puncte de muncă de pe harta țării, și mai ales să cunoască conștiința acelor care le realizează: adică oamenii de azi. Mai rămîine doar ca autorii să nu disprețuiască meșteșugul, să nu considere problemele de tehnică ale unei lucrări teatrale ca ceva ce „nu se mai poartă“, fiindcă unele însecesse au dovedit exact contrariul.

În lupta de primenire a unei societăți, un sfert de veac nu poate însemna mai mult decît un început. Trebuie să recunoaștem că începutul anunță zări deschise spre mari speranțe. Principalul e că stimulentele există. Dovadă: că au existat și pentru subsemnatul, care în 19 ani de teatru din trecut (1924—1943) am avut 17 piese — iar în cei 20 dintre 1944 și 1964 (data ultimei mele lucrări de teatru), am avut 26. Iar la radio, ca scenarii originale scrise anume, am avut înainte unul singur, și după, 15.